



Magyar Helsinki Bizottság

## JELENTÉS A MENEKÜLTÜGYI ŐRIZET GYAKORLATÁRÓL

### A Békéscsabai, Debreceni és Nyírbátori Menekültügyi Őrzött Befogadó Központokban tett 2014. februári emberi jogi megfigyelő látogatások tapasztalatai

2014. március 28.



*Menekültügyi Őrzött Befogadó Központ Debrecenben, a Befogadó Állomás területén. 2014. február.*

#### BEVEZETŐ

A 2013. július elsején hatályba lépett új menedékjogi szabályok alapján lehetővé vált a menedékkérők őrzete, melyet ún. menekültügyi őrzött befogadó központokban (MÖBEK) hajt végre a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal (BÁH). A menekültügyi őrizet bevezetése kapcsán a Magyar Helsinki Bizottság számos aggályt fogalmazott meg, elsősorban az őrizet túlságosan kiterjesztően megfogalmazott jogalapja, az önálló jogorvoslat lehetőségének, valamint az őrizet hatékony alternatíváinak hiánya miatt.

A menekültügyi őrizeti rendszerről való tájékozódás érdekében az új jogintézmény bevezetése után fél évvel, 2014 februárjában a Magyar Helsinki Bizottság felkereste a BÁH által fenntartott három állandó menekültügyi befogadó központot: 2014. február 12-én Békéscsabára, február 20-án Debrecenbe és február 26-án Nyírbátorba látogattak el a Bizottság munkatársai.

A látogatásokra a BÁH és a Magyar Helsinki Bizottság között fennálló, 2013. július 16-án kelt együttműködési megállapodás alapján került sor. A látogatások során a Bizottság munkatársai a fizikai körülmények megfigyelésén túl az őrzetesek és BÁH helyi munkatársainak meghallgatásával tájékoztak.



*A jelentés elkészítését az Európai Unió „Alapvető jogok és állampolgárság” programja támogatta. Tartalmáért a kizárólagos felelősséget a Magyar Helsinki Bizottság viseli, az semmilyen vonatkozásban nem tekinthető úgy, mint amely az Európai Unió véleményét tükrözi.*

A három őrzött befogadó központban tett látogatások tapasztalatait ezen közös jelentésben foglaljuk össze. A megfigyelő látogatások során vizsgált témakörök kapcsán előbb az általános megállapításainkat, majd az adott MÖBEK-re vonatkozó egyedi tapasztalatainkat tárgyaljuk.

A jelentésünk alapjául a helyszínen folytatott beszélgetések során begyűjtött információk, valamint a látogatáson részt vevő munkatársak által észlelt és rögzített körülmények szolgálnak. A megfigyelők az általuk beszélt nyolc idegen nyelven kisebb és nagyobb csoportos vagy egyéni beszélgetéseket folytattak több mint **150 fogvatartott menedékkérővel**. Mindhárom helyszínen találkoztunk a Hivatal helyi munkatársaival, jellemzően az őrzött befogadó központok vezető munkatársaival, szociális munkásokkal, az őrszeméllyel és az orvosi ellátást nyújtó személyzettel.

A fogvatartott menedékkérőkkel folytatott beszélgetések során a megfigyelők kitértek a fogvatartás fizikai körülményeire, valamint többek között megkérdezték az őrizeteket a bánásmóddal kapcsolatos tapasztalataikról, az egészségügyi ellátás minőségéről, az ingyenes jogi segítségnyújtáshoz való hozzáférésükről. Emellett arról, hogy érték-e, miért kerültek menekültügyi őrizetbe, tisztában vannak-e a fogvatartásuk alapjául szolgáló okokkal.

Látogatás időpontja	Helyszín	Férőhelyek száma	Létszám a látogatáskor
2014. február 12.	Békéscsabai MÖBEK	185	81
2014. február 20.	Debreceni MÖBEK	182	156
2014. február 26.	Nyírbátori MÖBEK	105	87

## 1. A MENEKÜLTÜGYI ŐRIZET JOGALAPJA

A menedékjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény (Met.) alapján menekültügyi őrizet összesen hat okból rendelhető el:

31/A. § (1) bekezdése:

- a kérelmező személyazonossága, állampolgársága nem tisztázott, ennek megállapítása érdekében;
- a kérelmező a hatóság elől elrejtőzött vagy a menekültügyi eljárás lefolytatását más módon akadályozza;
- alapos ok miatt feltehető, hogy a kérelmező az eljárás lefolytatását késlelteti vagy megghiúsítja, szökés veszélye áll fenn, a menekültügyi eljárás lefolytatásához szükséges adatok megállapítása érdekében;
- a nemzetbiztonság, illetve a közbiztonság, továbbá a közrend védelme érdekében;
- ha a kérelem előterjesztésére repülőtéri eljárásban került sor;
- előírt megjelenési kötelezettséget az elismerését kérő felszólításra sem teljesítette, és ezzel akadályozza a dublini eljárás lefolytatását.

A személyi szabadság ilyen súlyos korlátozásának csak kizárólag a kérelmező egyedi körülményeinek, helyzetének és szükségleteinek valós figyelembe vétele mellett lehet helye, vagyis „végső eszközként” alkalmazható.

A látogatások egyik kiemelt célja volt a menekültügyi őrizet elrendelésével kapcsolatos hatósági gyakorlat vizsgálata. A három látogatás során (az őrizeteket külön írásbeli hozzájárulásával) összesen **47** menekültügyi őrizetet elrendelő határozatot, illetve **55** azt meghosszabbító bírósági végzést tekintettek meg a Bizottság munkatársai.

Ezúton kérjük arra a Hivatalt, hogy amennyiben létezik **a menekültügyi őrizet elrendelésére vonatkozó belső iránymutatás**, amely segít az ügyintézőknek az őrizet elrendelésére vonatkozó fokozatosság és „végső eszköz” kritériumok alkalmazásában, **szíveskedjen a vonatkozó iránymutatást megosztani a Helsink Bizottsággal**.

## 1.1. A megtekintett határozatok rövid értékelése

A megtekintett határozatok alapján a joggyakorlattal kapcsolatban az alábbi típusproblémákat azonosította a Bizottság:

1. Mind a hatósági, mind a bírósági határozatok gyakran **sablonos**, a kérelmező egyéni helyzetét figyelmen kívül hagyó indokolást tartalmaznak, amelyből ténylegesen nem derül ki, miért nem lehetséges az őrizet alternatíváinak alkalmazása. Az érvek rendszerint a következők (illetve ezek variálódnak repetitív módon): „*a kérelmező magyarországi tartózkodása jogszerűtlen, az országba illegálisan érkezett, megfelelő anyagi fedezettel nem rendelkezik, magyarországi kötődése nincs*”.
2. A bírósági végzések gyakran **téves állampolgársági adatokat** tartalmaznak, ami jelentős kétséget ébreszt azzal kapcsolatban, hogy valóban teljesül-e az egyéniesítés követelménye.
3. A határozatok és jegyzőkönyvek szerint **a kirendelt ügygondnokok szinte teljesen passzívok** az eljárás során. Arra semmiféle utalást vagy adatot nem találni a határozatokban, hogy a kirendelt ügyvéd indítványozta volna a külföldi szabadítását és érdemben alátámasztotta volna ezt, következésképpen nem érvényesül a fegyveregyenlőség elve.
4. Néhány esetben **ellentmondás** volt felfedezhető a felvett tényállás és az abból levont jogi következtetések között, például a határozat indokolása szerint a kérelmező csak gazdasági okokra hivatkozva hagyta el országát, holott a megtekintett jegyzőkönyv szerint már az első menekültügyi meghallgatásán beszámolt olyan cselekményekről, amelyek menedékjogi relevanciával bírnak (pl. a 106-3-769-4/2014-M. sz. alatti ügyben).
5. Néhány esetben előfordult, hogy a kérelmező korábbi ismeretlen helyre távozása szolgált az őrizet elrendelésének alapjául, amely valóban egyediesített indoknak tekinthető, azonban ennél gyakoribb volt, hogy nem tényszerű, hanem tényanyagot nélkülöző, **spekulatív érvek** alapozták meg a Met. 31/A. § (1) bekezdés c) pontjának alkalmazását. (Pl. a 106-3-1954-3/2014-M. sz. ügyben, ahol a kérelmező mindvégig a hatóság rendelkezésére állt, idézésre megjelent, mégis elrendelték az őrizetét a második eljárásban, különösebb indok nélkül.)
6. A megtekintett iratok alapján általánosságban megállapítható, hogy a határozatok indokolása gyakran **felszínes jogi értékelést** tartalmaz, kidolgozottsága és egyéniesítettségének mértéke összességében elmaradt az ENSZ Menekültügyi Főbiztosság 2012-es fogvatartási iránymutatásában szereplő követelményektől.<sup>1</sup>

Külön kiemelő, hogy **a békéscsabai MÖBEK-ben a fogvatartott kérelmezők nem rendelkeztek az ügyükben az őrizet meghosszabbítását elrendelő bírósági határozatokkal** a helyi bíróság lassú kézbesítési gyakorlata miatt. Ez a gyakorlat a Helsinki Bizottság álláspontja szerint súlyosan aggályos, hiszen így a külföldi az őrizettel kapcsolatos legalapvetőbb információknak sincs birtokában. Ez a jogi segítővel való konzultációt és a jogi segítség lehetőségeit is jócskán behatárolja. A többi MÖBEK-ben ugyanakkor ezzel a problémával nem találkoztunk, és az őrizetesek birtokában voltak a fogvatartásukról rendelkező bírósági végzéseknek is.

## 1.2. Az óvadék elrendelésének gyakorlata

Az menekültügyi őrizet alternatívájaként 2013 júliusától lehetőség nyílik arra, hogy ha a Hivatal mérlegelése szerint a menedékkérőnek az eljárás érdekében történő rendelkezésre állása menekültügyi óvadékkal is biztosítható, a Hivatal 500–5000 euró közötti óvadékot rendeljen el.

A Helsinki Bizottság megbízott ügyvédei és helyszíni látogatásai is megerősítették, hogy a három MÖBEK-ben **eltérő gyakorlat alakult ki az óvadék elrendelésével kapcsolatban**. A nyírbátori és debreceni helyszínen a debreceni menekültügyi osztály vezetőjének tájékoztatása szerint az őrizet elrendelését megelőzően az elfogáskor felvett jegyzőkönyvből tájékozik a hatóság arról, hogy mennyi pénze van a külföldinek, és ennek figyelembevételével döntenek arról, mekkora óvadékot kérjenek a menedékkérőtől. A Helsinki Bizottság megfigyelőivel beszélő debreceni őrizetesek azonban egyhangúan azt állították, hogy mindenkitől egységesen 2000 euró óvadékot kértek, tekintet nélkül anyagi helyzetükre. A békéscsabai ügyosztály vezetője szerint a

<sup>1</sup> ENSZ Menekültügyi Főbiztossága (UNHCR), *Fogvatartás: Iránymutatás – Menedékkérők fogvatartása és a fogvatartás alternatíváira vonatkozó ajánlások és normák*, 2012, 4. irányelv

külföldi által felajánlott összeg fényében, egyedi mérlegelés alapján döntenek. Az osztályvezető azt is elmondta, hogy az óvadék alkalmazása szempontjából kizáró tényező, ha a külföldi úticéljaként nem Magyarországot jelölte meg a meghallgatásai során. A Helsinki Bizottságnak a békéscsabai MÖBEK-ben rendszeresen jogi tanácsot nyújtó megbízott ügyvédjének tapasztalatai szerint **az óvadék elrendelésére és az összegének meghatározására irányuló indítványok hetekig megválaszolatlanul maradnak.**

Az eddigi tapasztalatok és a BÁH békéscsabai kirendeltség-vezetője tájékoztatása szerint **az óvadék elrendelésére addig van lehetősége a Hivatalnak, amíg a menedékjogi ügy közigazgatási szakaszban van,** mert egy elutasító közigazgatási határozat után a bírósági felülvizsgálati szakban fokozottan nő a kérelmező ismeretlen helyre távozásának veszélye. Ez a jogértelmezés a Helsinki Bizottság szerint nem felel meg a Met. rendelkezéseinek, amely vagy a kérelmező együttműködésének hiányához [Met. 31/A. § (1) bekezdés b) pont] vagy a menekültügyi eljárás lefolytatásához szükséges adatok megállapításához köti az őrizetet [Met. 31/A. § (1) bekezdés c) pont]. Mindezek azonban általában már nem állnak fenn a menekültügyi eljárás részletes vizsgálati szakaszában a kérelmező részletes meghallgatása után, hiszen az érdemi határozat meghozatalához szükséges adatokat a hatóság már beszerezte, és ha a külföldi addig együttműködött a hatósággal (a meghallgatásán megjelent és érdemben értékelhetően előadta menekülésének okait), akkor a fogvatartás jogalapja nem áll fenn többé. Ha pedig nincs jogalapja a fogvatartásnak, akkor annak alternatívája sem alkalmazható, a menedékkérő őrizetét meg kell szüntetni.

A Hivatal fenti jogértelmezése, amely az ügy bírósági szakában kizárja az őrizetkez képest enyhébb szabadságkorlátozó intézkedések alkalmazását, abból a szempontból is aggályos, hogy a menekültügyi határozat bírósági felülvizsgálata során közel sem lehet kizárni, hogy a bíróság a Hivatal határozatát megváltoztatja vagy hatályon kívül helyezi és a Hivatalt új eljárásra utasítja. (Ez történt a Helsinki Bizottság által 2013 során képviselt ügyek igen jelentős hányadában, 82 százalékában.) A kérelmező fogvatartása az eljárás e szakaszában tehát feltehetőleg nem az őrizet jogszabályban meghatározott célját szolgálja (vagyis hogy a határozat meghozataláig rendelkezésre álljon a kérelmező), hanem azt, hogy mintegy „kéznél legyen” a külföldi, ha a bírósági jogorvoslat során a kereset elutasításával az eljárás végleg lezárul és a kérelmező kiutasításáról kell határozni.

### 1.3. Kiskorúak fogvatartása

A menekültügyi szabályozás tiltja a kísérő nélküli kiskorúak menekültügyi őrizetét [Met. 31/B. § (2) bekezdés]. A Helsinki Bizottság és számos más szervezet álláspontja szerint ez a pozitív megközelítés nagyban elősegítheti a gyermek jogainak és mindenek felett álló érdekének tiszteletben tartását. E garanciális szabály azonban kizárólag akkor érvényesülhet a gyakorlatban, ha a hatóság (a rendőrség, majd a Hivatal) eljárása minden szakaszában törekszik a kiskorúnak tűnő vagy magát annak valló menedékkérők életkorának hatékony meghatározására. Fontos megjegyezni, hogy számos uniós tagállammal szemben Magyarországon nincs nyilvánosan elérhető szakmai protokoll a kiskorú külföldiek életkor-meghatározásának szakmai követelményeiről. A Helsinki Bizottság többéves tapasztalatai alapján ez a körülmény a gyakorlatban azt eredményezi, hogy az Európai Menekültügyi Támogató Hivatal (EASO), az UNHCR és a Save the Children vonatkozó ajánlásai nem érvényesülnek, mivel **az életkor-meghatározási gyakorlat nélkülözi a multidiszciplináris megközelítést, illetve figyelmen kívül hagyja a gyermek pszichés érettségét és az interkulturális különbségeket.**

A Helsinki Bizottság munkatársai mind a három menekültügyi őrzött befogadó központban találkoztak olyan fogvatartottakkal (összesen 30 külföldivel), akik **elmondásuk szerint 18 évnél fiatalabbak voltak,** és többük kiskorúsága a laikus szemléző számára valószínűnek tűnt.

*Debrecenben több nagyon fiatalnak tűnő afgán menedékkérő volt őrizetben, akik azt állították, 18 éven aluliak.*

A látogatások során a Bizottság az életkor-meghatározás tekintetében a Hivatal korábbi gyakorlatától eltérő, álláspontunk szerint aggályos gyakorlatot tapasztalt. Előfordul, hogy azon kiskorúak, akiket az elfogásukkor a rendőrség orvosa megvizsgált és nagykorúnak minősített, a menekültügyi őrizet időtartama alatt kérik, hogy egy igazságügyi orvosszakértő egy második, ellenőrző vizsgálatot végezzen el rajtuk. A hivatal munkatársai mindhárom telephelyen egybehangzó tájékoztatása szerint, korábbi gyakorlattal ellentétben a Hivatal jelenlegi álláspontja az, hogy erre csak akkor van mód, **ha a vizsgálat díját a kérelmező állja.** A békéscsabai ügyosztály megbízott vezetője külön kiemelte, hogy ezt a gyakorlatot közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvénynek (Ket.) megfelelően alakították ki. Az ismételt

orvosi vizsgálat díja változó, attól függően, hogy ki és milyen intézményben végzi azt el, azonban a három MÖBEK-ben jellemzően 23,000 forintot jelöltek meg a BÁH munkatársai.

A Helsinki Bizottság szerint az általános tényállás tisztázási kötelezettségből kiindulva [Ket. 50. § (1) bekezdés] a Hivatalnak megnyugtatóan tisztázni kell az ügyfél személyi körülményeit, így az életkorát is érintő kérdéseket. Ha a kérelmező ragaszkodik ahhoz, hogy az életkora nem egyezik a ránézésre elvégzett rendőrorvosi vizsgálat eredményével, akkor a módszertanilag megalapozottabb (adott esetben magasabb bizonyító erejű) szakértői vélemény beszerzése indokolt.

A Helsinki Bizottság álláspontja szerint a Hivatal gyakorlata több ponton is aggályos.

- A fenti gyakorlat **sérti a Met. 34. §-át**, amely szerint a menekültügyi hatósági és a bírósági eljárás a kérelem első alkalommal történő benyújtása esetén **tárgyi költségmentes**. Így függetlenül attól, hogy kérelemre indult eljárásról van-e szó, az életkor – mint az eljárás szempontjából lényegi tény – vizsgálatával kapcsolatban felmerülő költségek is – eljárási költségként – a hatóságot terhelik az első eljárásban.
- Álláspontunk szerint jelen kérdés vonatkozásában nem a Ket. az alkalmazandó jogszabály (misperint a kérelemre indult eljárásokban a kérelmezőt terhelik az eljárási költségek), hanem a *lex specialis derogat legi generali* jogelv értelmében a Met. költségmentességet előíró speciális rendelkezése **felülírja az általános szabályt**.
- A Met. Vhr. 36/B. §-a szerint „ha az elismerését kérő az őrizet elrendelését követően úgy nyilatkozik, hogy kísérő nélküli kiskorú, a menekültügyi hatóság az életkor megállapítása érdekében soron kívül megkeresi az őrizet helye szerint illetékes egészségügyi szolgáltatót”. E rendelkezés együttes olvasata a fentiekkel egyértelművé teszi, hogy az életkor megállapítása érdekében a Hivatalt **a jogszabály erejénél fogva eljárási kötelezettség terheli**, ezért az fel sem merülhet, hogy ennek a hatóság úgy tegyen eleget, hogy az eljárás költségeit közben a kérelmezőre hárítja.
- Végül a fenti gyakorlat **gyermekjogi szempontból is aggályos**, mivel sérti a gyermek jogairól szóló 1989. évi ENSZ egyezmény 3. cikkét, lévén, nem a gyermek mindenképp felett álló érdekét figyelembe véve jár el a hatóság. A Hivatal gyakorlata továbbá ellentmondásban van az UNHCR kísérő nélküli menedékkérő gyermekekkel foglalkozó 1997-es irányelveivel, amelyek alapelvi szinten mondják ki, hogy kétség esetén a gyermek javára kell döntenie.<sup>2</sup>

➤ **Javaslat:**

***Javasoljuk, hogy a Hivatal vizsgálja felül a jelenleg követett gyakorlatot, és tegye lehetővé, hogy a fogvatartott, magukat kiskorúnak valló kérelmezők életkorát szakszerűen, a nemzetközi ajánlásokban foglaltakkal összhangban és a kérelmezők számára költségmentesen vizsgálják meg, elkerülve ezen kérelmezők jogellenes fogvatartását.***

<sup>2</sup> ENSZ Menekültügyi Főbiztossága (UNHCR), *Guidelines on Policies and Procedures in dealing with Unaccompanied Children Seeking Asylum*, 1997. február, 5.11. bekezdés

## 2. A FOGVATARTÁS FIZIKAI KÖRÜLMÉNYEI

A menekültügyi őrizet körülményeinek összhangban kell állnia a vonatkozó nemzetközi és hazai normákkal, így többek között az Európa Tanácsnak a kínzás megelőzésére létrejött bizottsága (CPT), illetve az UNHCR fogvatartással kapcsolatos iránymutatásaival. A fizikai körülményeknek és a mozgásszabadság-korlátozás mértékének tükröznie kell azt az elvet, hogy a menekültügyi őrizet nem büntető célú, a fogvatartott személyek nem követtek el bűncselekményt.

A menedékkérők fogvatartásának fizikai körülményeit illetően a Bizottság megfigyelői **egyik helyszínen sem észleltek fizikai túlsúlyfolságot**, a jogszabályban meghatározott férőhelyet és mozgásteret biztosították az őrizeteselemeknek, amely a 301/2007 (XI.9.) Korm. rendelet 36/D. § (1) bekezdés a) pontja szerint fejenként legalább 15 m<sup>3</sup> légtérrel és 5 m<sup>2</sup> mozgásteret jelent.

A fizikai körülményekre, azon belül is a **tisztálkodási lehetőségekre és a fürdőszobák állapotára** azonban Nyírbátorban és Debrecenben is érkezett panasz. Nyírbátorban az őrizeteselemek szerint a nem megfelelő takarítás és takarítószerrel miatt folyamatosan olyan koszos és bűdös az első emeleti fürdő, hogy nem alkalmas „emberi használatra” – fogalmaztak az őrizeteselemek közül többen is. Debrecenben pedig arra érkezett panasz, hogy a második emeleti zuhanyzó dugulás miatt gyakran „kiönt” és így nem használható. A meleg- és hidegvíz-ellátással kapcsolatban panasz nem érkezett.

A **debreceni MÖBEK-ben** számos panasz érkezett arra, hogy a személyes tárgyak tárolására használt másfél-két méter magas szekrényekben nincsenek polcok, így azok tárolókapacitásának csupán töredéke használható ki. Itt számos fogvatartott menedékkérő panaszolta továbbá, hogy a televíziózásra szolgáló helyiségben bútorként összesen néhány nagyon kényelmetlen, támla nélküli tornapad található, melyek nem alkalmasak többórás ülésre (azaz egy film vagy labdarugó mérkőzés „végigülésére”). Figyelembe véve, hogy a lakószobákon kívül az emeletenként található tévészooba az egyetlen közösségi helyiségek, ahol rosszabb időben a fogvatartott menedékkérők tartózkodhatnak, a szegényes bútortartalom növeli a fogvatartottak frusztrációját, diszkomfort érzését.



A Bizottság már korábban is aggodalmát fejezte ki a debreceni MÖBEK létesítésével kapcsolatban, melyre álláspontunk szerint **alkalmatlan helyszín** a menekülteket befogadó állomás területe. A látogatás során számos, a hibás helyszínválasztásból fakadó problémára derült fény. A telephely biztonsági kerítésének kialakítása kifejezetten **nyomasztó, megfélemlítő hatású**, nem csak a fogvatartottakra, hanem a nyílt befogadó állomáson elhelyezett menedékkérőkre is. A kerítés megerősítésére telepített – a MÖBEK-hez hasonló idegenrendészeti őrzött szállásoknál nem található – **őrtornyok** tovább erősítik ezt a hatást, egy fogolytábor vagy magas biztonsági fokozatú börtön benyomását keltve. A tény, hogy az őrizeteselemek közvetlen közletről látják a kerítés másik oldalán a nyitott befogadón zajló életet és az ott szabadon mozgó menedékkérőket (akár a velük egy csoportban érkezett barátait, hozzátartozóikat) **rendkívüli mértékben növeli a frusztrációt**, ez által az agresszió és különböző rendkívüli események kockázatát. A Bizottság munkatársai a látogatás során is tapasztalták, hogy a fogvatartottak kikiabálnak az ablakon és így próbálnak kommunikálni a kerítés másik oldalán tartózkodókkal. További súlyos probléma, hogy – szemben a békéscsabai MÖBEK-vel – a debreceniben **nincs a szabadidő tartalmas eltöltésére alkalmas, kellően felszerelt udvar**. Az objektum kisterületű lebetonozott, belső kerítéssel körbevett udvarán nem lehet érdemi testmozgást, sporttevékenységet folytatni. Az udvaron ezenkívül nincs se pad, se árnyékot adó fa vagy más tárgy, ami a nyári melegben szinte lehetetlenné teszi a sétaudvaron való hosszabb tartózkodást. Mint ahogy az a Hivatal számára is ismeretes, az értelmes, kiadós testmozgással is járó szabadidős tevékenységek végzése nagymértékben csökkentheti a fogvatartottak frusztrációját és a rendkívüli események kockázatát. A jelenlegi helyzet így nem csak az őrizeteselemek emberi jogainak érvényesülése tekintetében, de őrzésbiztonsági szempontból is aggályosnak találjuk.

A **nyírbátori MÖBEK-ben** ugyan rendelkezésre áll sportolásra is alkalmas udvar, ám annak kialakítása továbbra is problémás. Álláspontunk szerint indokolatlan és problémás **az udvar homokkal való felszórása**, ez ugyanis megnehezíti bizonyos sportok gyakorlását (például kosárlabda) és különösen esős vagy hidegebb időben (azaz az

év napjainak legalább felén) szinte alkalmatlanná teszi az udvart sporttevékenység folytatására. A Helsinki Bizottság tudomása szerint előfordult, hogy a fogvatartottak panaszkodtak arra, az udvaron elkerülhetetlenül beszennyeződik az egyébként is gyakran nagyon rossz állapotú cipőjük/papucsuk. Ezen felül az udvaron – számos korábbi ajánlás<sup>3</sup> ellenére – **továbbra sincsenek padok**, illetve az erős napfény és eső ellen védelmet nyújtó fák vagy árnyékoló tárgyak.

➤ **Javaslatok:**

1. **Javasoljuk, hogy a Hivatal haladéktalanul vizsgálja felül a debreceni MÖBEK kialakítását, valamint gondoskodjon sportolásra télen és nyáron is használható, megfelelő méretű és megfelelően felszerelt udvarról, ahol a szabad levegőn töltött időt tartalmazóan tudják kihasználni az őrizetesek.**
2. **Javasoljuk, hogy a nyírbátori MÖBEK udvarának homokkal való felszórását szüntessék meg. Amennyiben az udvar füvesítését a Hivatal nem tartja megvalósíthatónak, úgy javasoljuk, hogy a MÖBEK-ek udvarát a játszótérek és sportpályák talajának befedésére használt, tartós ún. esésvédő gumiburkolattal lássák el.**
3. **Javasoljuk, hogy a debreceni és nyírbátori MÖBEK udvarára kerüljenek rögzített padok és az erős napfény, illetve eső ellen védelmet nyújtó fák.**
4. **Javasoljuk polcok beszerelését a debreceni MÖBEK-ben használt, személyes tárgyak tárolására szolgáló szekrényekbe.**
5. **Javasoljuk kényelmesebb (legalább támlával rendelkező) ülőalkalmatosságok és asztalok beszerelését a televíziózásra szolgáló helyiségekbe.**
6. **Hosszabb távon javasoljuk, hogy a Hivatal szüntesse meg a debreceni MÖBEK-et, tekintettel a helyszín fogvatartásra való általános alkalmatlanságára.**

### 3. BÁNÁSMÓD, LÉGKÖR, ELLÁTÁS

#### 3.1. Fegyveres biztonsági őrökkel és szociális munkásokkal kapcsolatos tapasztalatok

A Bizottság tapasztalatai szerint a 2013 nyarán tett látogatásokhoz<sup>4</sup> képest nem volt tapasztalható érdemi javulás a fogvatartási helyszínek általános hangulatában: **feszült és nyomott hangulat** uralkodott mindhárom helyszínen a látogatásokkor. A bánásmóddal kapcsolatosan **minden helyszínen érkezett panasz a fegyveres biztonsági őrökre**: a kérelmezők egybehangzó elmondása szerint mindenhol vannak olyan váltások, amelyek kifejezetten durván beszélnek az őrizeteseikkel, káromkodnak és megalázó stílusban kommunikálnak velük. A beszámolók szerint ez ugyanakkor nem minden váltásra jellemző.

A **debreceni MÖBEK-ben** a látogatás alkalmával a fegyveres biztonsági őrök többsége és a szociális munkások némelyike is az **orrot és száját takaró egészségügyi maszkot, továbbá gumikesztyűt viselt**, az influenzajárványra hivatkozva. Elfogadva azt, hogy a személyi állomány egészséghez való jogának tiszteletben tartása kiemelten fontos, a Bizottság ugyanakkor indokolatlannak és aggályosnak tartja a maszk és gumikesztyű általános (tehát nem speciális egyéni körülmények miatt indokolt) viselését:

- Minden, a MÖBEK-ben dolgozó munkatárs számára rendelkezésre állt az influenza elleni védőoltás lehetősége. Az influenza terjedése ugyanakkor megfelelő kézfertőtlenítéssel és higiénias előírások betartásával többé-kevésbé sikeresen megelőzhető.
- Az objektumban tartózkodó személyek közötti cseppfertőzés veszélye semmivel sem nagyobb, mint bármilyen más olyan helyen, ahol egyszerre sok ember tartózkodik (például iskola, hivatalok, posta, áruház, tömegközlekedés, stb.).

<sup>3</sup> A CPT ajánlása a szabad levegőn végzett testmozgásról: „(...) biztosítsanak a budapesti és a nyírbátori őrzött közösségi szállásokon sporteszközöket, a szélsőséges időjárás elleni védelmet és (Nyírbátor esetében) pihenőpadokat/székeket.” – Jelentés a magyar kormány számára a Kínzás és Embertelen vagy Megalázó Bánásmód vagy Büntetés Megelőzésére Létrehozott Európai Bizottság (CPT) magyarországi látogatásáról, 20. oldal (<http://www.cpt.coe.int/documents/hun/2010-16-inf-hun.pdf>). Az elmúlt években a Helsinki Bizottság és az ENSZ Menekültügyi Főbiztosság is többször javasolta padok és fák telepítését.

<sup>4</sup> Lásd: <http://helsinki.hu/jelentes-a-nyirbatori-menekultugyi-orzott-befogado-kozpontrol> és <http://helsinki.hu/jelentes-a-menekultugyi-orizet-bekescsabai-es-nagyfai-vegrehajtasarol>

- A rendszeres téli-télvégi influenzajárvány ugyanakkor a magyar és általában az európai lakosság körében terjed, az azt okozó vírus nem a menedékkérők származási országából „érkezik” a kontinensre. Így az Európán kívülről érkező migránsokkal való munka nem jelent az általánoshoz képest nagyobb kockázatot.
- A maszk és gumikesztyű általános használata a fogvatartottak elmondása szerint **megalázó**, tovább növeli a már korábban is említett frusztrációt és feszültséget. Különösen problémás, amikor a menedékkérők segítségére hivatott szociális munkások viselnek ilyen indokolatlan „védőfelszerelést”.
- A maszk- és kesztyűviselés szükségtelenségét végezetül jól mutatja, hogy azt semelyik másik MÖBEK-ben vagy idegenrendészeti őrzött szálláson sem tartották indokoltnak.

A **debreceni MÖBEK-ben bántalmazásról** is érkeztek panaszok a Bizottság megfigyelőihez (lásd az egyéni panaszokat a függelékben). Több fogvatartott menedékkérő egymástól függetlenül, egybehangzóan állította, hogy a fegyveres biztonsági őrök **az orvosi szobában** vagy egy azzal szemben levő helyiségben bántalmazzák a fogvatartottakat, mivel „ott nincs kamera”. Többen, egymástól függetlenül említették, hogy ebben az őrökkel együttműködik egy férfi egészségügyi asszisztens is (ilyen panasz az egészségügyi személyzet többi tagjára nem érkezett).

A három meglátogatott helyszínen dolgozó **szociális munkásokkal** kapcsolatban változóak voltak a Helsinki Bizottság tapasztalatai. Megfigyelőink találkoztak olyan szakemberekkel, akik hatékonyan tudtak idegen nyelven kommunikálni az őrizeteseikkel, és látszott, hogy a külföldiek bizalommal fordulnak hozzájuk. Ugyanakkor **számos panasz is érkezett a szociális munkások viselkedésével és passzivitásával kapcsolatban**. Mind személyes benyomásaik, mind az őrizeteseik által egybehangzóan elmondottak alapján a Bizottság megfigyelői mindhárom létesítményekben azt tapasztalták, hogy a szociális munkások közül többen láthatóan **kerülik a kontaktust a külföldiekkel**, az idő nagy részében a folyosónak a menedékkérők elől rácsokkal elválasztott részén található irodában tartózkodnak. A debreceni MÖBEK-ben számos menedékkérő állította, hogy egyes szociális munkások ugyanolyan megalázóan beszélnek velük, mint egyes fegyveres biztonsági őrök. Ugyanakkor az egyik szociális munkásról több tucat fogvatartott egybehangzóan rendkívül dicsérő véleményt fogalmazott meg, ami erősíti a kritikus vélemények megalapozottságát, lévén nem az általános frusztrációból fakadó, mindenkire kivetülő ellenérzésről van szó.

A megfigyelők a látogatások során több olyan szociális munkással találkoztak munka közben, akik **alig beszéltek angolul vagy valamely másik világnyelven**. Megítélésünk szerint nem ajánlatos erre a munkakörre idegen nyelveken nem vagy csak „papíron” beszélő szociális munkásokat alkalmazni.

Mindezek alapján a Bizottság általános benyomása az, hogy nem valósul meg az a számos alkalommal elhangzott hatósági cél, miszerint a menekültügyi őrizet körülményei tükrözni fogják ezen őrizeti forma kevésbé szigorú jellegét. A három látogatáson tapasztaltak megerősítették, hogy **az elérhető szolgáltatások és a kényszerű szabadidő tartalmas eltöltésének lehetősége hiányosságai miatt a menedékjogi őrizet jelenleg kedvezőtlenebb fogvatartási körülményeket jelent, mint az idegenrendészeti őrizet**.

### 3.2. Az egészségügyi ellátással kapcsolatos tapasztalatok

A **nyírbátori MÖBEK-ben** több kérelmező is **panaszkodott az egészségügyi ellátásra**. Elmondásuk szerint nem tudnak megfelelően kommunikálni a helyszínen ellátást nyújtó orvossal, akinek tolmácsolás hiányában nem tudják panaszukat előadni. A többi helyszínen az egészségügyi ellátással kapcsolatos panasz nem érkezett (a debreceni egészségügyi személyzet egy tagjával kapcsolatos konkrét panaszt lásd a 3.1. részben).

### 3.3. A napirenddel kapcsolatos tapasztalatok

**Békéscsabán** számos fogvatartott kérelmező nehezményezte, hogy borotválkozni kizárólag reggel 6 és 7 óra között lehet. Debrecenben számos őrizetes panaszolta, hogy a takarodó időpontját még akkor sem kezelik rugalmasan, amikor például a fogvatartottak többségének érdeklődésére számot tartó program megy a televízióban (jellemzően labdarugó meccs, sportműsor), mely röviddel a takarodó időpontja után ér véget. Rendkívül frusztráló és feszültségnövelő hatású (és így biztonsági szempontból jelentős kockázati tényező), ha a több tucat őrizetes által nézett labdarugó meccs, olimpiai közvetítés vagy film vége előtt negyed vagy fél órával kapcsolják le a televíziót. (Ez a 2014 nyári futball-világbajnokság miatt különösen releváns probléma lehet, amikor a mérkőzések jelentős részét késő este, éjjel közvetíti majd a televízió.)



### ➤ **Javaslatok:**

1. **Javasoljuk a Hivatalnak, hogy a fegyveres biztonsági őrként dolgozó személyi állomány kapjon egyértelmű felhívást arra vonatkozóan, hogy a fogvatartottak akár testi, akár szóbeli bántalmazása nem elfogadható, és szankciókat von maga után.**
2. **Javasoljuk a Hivatalnak, hogy tegye világossá a személyi állomány számára, hogy a konfliktuskezelésnek csak végső eszköze lehet a testi kényszer alkalmazása.**
3. **Javasoljuk, hogy szervezzen a Hivatal átfogó, interkulturális kompetenciafejlesztést, konfliktuskezelési és stresszcsökkentési technikákat is magában foglaló képzést a MÖBEK-ben dolgozó fegyveres biztonsági őrök és szociális munkások számára. E témakörben célszerűnek tartanánk, ha a hasonló képzésekben komoly szakmai tapasztalattal bíró civil szervezeteket (Menedék Egyesület, Artemisszió Alapítvány) is bevonná a Hivatal a képzési folyamatba. Hasznos lenne továbbá a Menedék Egyesület és az Országos Rendőr-főkapitányság együttműködése eredményeként megvalósult, az idegenrendészeti őrzött szállásokon alkalmazott hasonló projekt módszertanának és eredményeinek megvizsgálása és átültetése a menekültügyi őrizet intézményrendszerébe is. Fontos, hogy a fegyveres biztonsági őrök képzése kitérjen arra is, mi a menekültügyi őrizet indoka, tudatosítva, hogy a fogvatartott menedékkérők nem bűnelkövetők.**
4. **Javasoljuk továbbá, hogy az újonnan felvett szociális munkások esetén biztosítsa a Hivatal: a felvenni tervezett szakember – a nyelvvizsga pusztán túl – a gyakorlatban hasznosítható módon, legalább társalgási szinten beszéljen angolul vagy más releváns idegen nyelven.**
5. **Javasoljuk, hogy a Hivatal tegye lehetővé akár tolmács bevonása, akár az idegen nyelveket beszélő szociális munkások segítségével, hogy az őrizetesek megfelelően tudjanak kommunikálni az egészségügyi személyzettel.**
6. **Javasoljuk, hogy a Hivatal az idegenrendészeti őrzött szállások sokéves gyakorlatát követve fontolja meg a napirend rugalmas kialakítását és a takarodó korlátozott kitolását azokban a hangsúlyozottan kivételes esetekben, amikor az őrizetesek jelentős csoportja közösen valamilyen nagy érdeklődésre számot tartó televíziós sport- vagy más programot néz, aminek röviddel a takarodó után van vége.**

## 4. ÁLTALÁNOS INFORMÁCIÓ, TÁJÉKOZTATÁSHOZ VALÓ JOG, KAPCSOLATTARTÁS A KÜLVILÁGGAL, JOGI SEGÍTSÉGNYÚJTÁS

### 4.1. A tájékoztatáshoz és jogi segítségnyújtáshoz való jog érvényesülése

A menekültügyi őrizetesek számára biztosított **ügyintézői fogadóóra** bevezetése kétségkívül fontos előrelépés a Hivatal és ügyfelei közötti kommunikáció megkönnyítésében, amelynek még inkább kiemelt jelentősége van, ha az ügyfél meg van fosztva szabadságától. Mindazonáltal a fogadóóra nem képes teljes körű megoldást nyújtani arra a folyamatosan fennálló problémára, hogy a menekültügyi őrizetben lévő menedékkérők többsége **nincs tisztában az eljárásával kapcsolatos alapvető információkkal sem**. A kérelmezők által elmondottak alapján úgy tűnik, hogy **nem áll rendelkezésre megfelelő tolmácsolás** az ügyintézői fogadóórák során, ami nagyban korlátozza az információszolgáltatás hatékonyságát.

A menedékkérők számára rendelkezésre álló ingyenes **jogi segítségnyújtást (első fokon tájékoztatás és tanácsadás, a fellebbezési eljárásban jogi képviselő)** állami feladatként írja elő a 2013/32/EU irányelve (ún. Eljárási Irányelv) 19. és 20. cikke. A 2013-as évtől kezdve állami és uniós támogatással ezt a feladatot a Közigazgatási és Igazságügyi Hivatal (KIH) látja el az Európai Menekültügyi Alap Nemzeti Fellépések által nyújtott finanszírozás alapján. A Helsinki Bizottság látogatásai megerősítették, hogy **a KIH szervezte jogi segítők hálózat nem biztosítja megnyugtatóan a szükséges és elvárt szolgáltatásokat**. A nyírbátori és békéscsabai MÖBEK-ben rendszeres a jogi segítők (szerződéses ügyvéd) jelenléte, míg **a debreceni MÖBEK-ben (és a menekülteket befogadó állomáson) egyáltalán nem érhető el ez a szolgáltatás**. Ez utóbbit a Hivatal menekültügyi ügyosztályának vezetője is megerősítette. Ennek következtében az itt fogvatartott menedékkérők elesnek a számukra tagállami kötelezettségként biztosítandó jogi segítségtől (melyet Magyarország egyébként jelentős uniós pénzügyi források felhasználásával igyekszik biztosítani).

## 4.2. A külvilággal való kapcsolattartás

A **külvilággal** két fő formában tarthatnak kapcsolatot az őrizetben levő menedékkérők: telefonon (önköltségen) vagy interneten (ingyenesen). Ez utóbbi különösen fontos az őrizetből fakadó napi frusztráció csökkentése érdekében, ezért a hatékony internethasználat biztosítása a Hivatalnak is érdeke. **Különösebb problémát nem tapasztaltak** a Bizottság megfigyelői a külvilággal való kapcsolattartás körében, a **nyírbátori MÖBEK** kivételével, ahol a látogatást megelőző napokban állítólag egy incidens során több számítógépet megrongált az egyik őrizetes, és emiatt csak csökkentett kapacitással volt elérhető ez a szolgáltatás. A MÖBEK vezetője arról tájékoztatta a Bizottságot, hogy nagyon fontos lenne, hogy korszerűbb és gyorsabb számítógépeket kapjanak adományként, bár az internetkapcsolat minősége szerinte nem kifogásolható. Ezzel szemben az őrizetesek közül többen panaszkodtak arra, hogy nagyon lassúak a számítógépek, és a családtagokkal való kommunikáció szempontjából kulcsfontosságú Skype-szoftver sem működik („mire minden betölt, lejár a rendelkezésre álló idő”).

Mindhárom helyen kifogásolták a fogvatartott menedékkérők, hogy **nem használhatják mobiltelefonjaikat**, még azokat sem, amelyek kép és hangrögzítésre sem alkalmasak. A saját mobiltelefon használata a külvilággal való kapcsolattartást sokszor legfontosabb eszköze, mivel a legtöbben ebben tárolják családtagjaik, ismerőseik telefonszámát, és sokan pénz nélkül nem tudnak telefonkártyát vásárolni. Álláspontunk szerint a saját mobiltelefonok használatának legalább korlátozott engedélyezése nagyban csökkentené a fogvatartottak frusztrációját és a fogvatartásból fakadó feszültséget.

### ➤ **Javaslatok:**

- 1. Javasoljuk, hogy a Hivatal az érintettek (ügyintézők és őrizetesek) bevonásával vizsgálja a meg a fogadóóra jelenlegi gyakorlatát, és törekedjen hatékonyságának javítására, többek között tolmács jelenlétének biztosításával vagy távtolmácsolás hatékony alkalmazásával.**
- 2. Javasoljuk, hogy az őrizetesek kapcsolattartáshoz való jogát szem előtt tartandó, a Hivatal Nyírbátorban gondoskodjon jobb minőségű számítógépek üzembe helyezéséről, akár úgy, hogy a budapesti székhelyű nemzetközi szervezeteket, illetve cégeket megkeresik adománygyűjtés céljából.**
- 3. Javasoljuk, hogy a Hivatal engedélyezze az őrizetesek saját mobiltelefonjainak szabályozott keretek között történő használatát. Amennyiben a szabályozás módosítása nélkül a fogvatartottak nem tarthatják maguknál telefonkészüléküket, alternatív megoldásként javasoljuk, hogy a letétben tartott készülékek használatára szabályozott keretek között (például megadott időszakokban, a szociális munkás jelenlétében) kerülhessen sor, így a készülékek a használatot követően visszakerülnek a letétbe.**

## 5. A SÉRÜLÉKENY MENEDÉKKÉRŐK HELYZETE AZ ŐRIZETBEN

A menekültügyi őrizet elrendelésekor a hatóságnak vizsgálnia kell, hogy a kérelmező egyéni helyzetének függvényében szükséges-e ez a súlyosan jogkorlátozó intézkedés, vagy enyhébb, a kérelmező személyes szükségleteinek jobban megfelelő módon is biztosítható rendelkezésre állása az eljárásban.

Az őrizet elrendelése előtt az **egyéni körülmények**, különösen a **sérülékenységek** vizsgálatát is el kell végezni, valamint a **fogvatartás alternatíváinak** (jelentkezési kötelezettség, óvadék, kötelező tartózkodási hely kijelölése) alkalmazhatóságát is értékelni kell. A szükségesség vizsgálatának részét képezi a sérülékenység egyéniesített értékelése: például amíg az őrizet egy egészséges fiatalembernél indokolt, szükséges és arányos intézkedés lehet, addig – azonos egyéb tényállási elemek fennállása esetén – egy idős, beteg embernél a szükségesség nehezebben indokolható. Az Emberi Jogok Európai Bíróságának gyakorlata alapján egyértelmű, hogy nem elegendő, hogy a fogvatartás megfelel a jogszabályi rendelkezéseknek, az is elengedhetetlen, hogy az adott egyéni körülményekre tekintettel szükségesnek bizonyuljon (ld. EJEB, *Litwa vs Poland*, 26629/95. sz. kérelem, 78. bekezdés).

A három látogatás során találkoztunk olyan kérelmezőkkel, akiknek **egészségi állapota felvetette a fogvatartás szükségességének kérdését**, különösen azok esetében, akik krónikus betegségben szenvednek vagy testi fogyatékossgal élnek, így nagyon nehézkesen tudnak boldogulni az őrizetben. A menekültügyi őrizet helyszínéül szolgáló épületek kialakítása és a liftek hiánya miatt az őrizetben lévő mozgáskorlátozott menedékkérők helyzete aggodalomra ad okot: például a nyírbátori MÖBEK-ben találkoztunk egy idős koszovói kérelmezővel, aki súlyos tüdőbeteg, és a második emeleten van elhelyezve, noha alig tud a lépcsőkön közlekedni. Ugyanígy a korábbi trauma és súlyos embertelen bánásmód is okozhat olyan pszichés tüneteket, amelyekre a fogvatartás súlyosan káros hatást gyakorol, és ezért nem tekinthető arányos intézkedésnek. Hasonló a HIV-pozitív, kábítószerfüggő és elvonási problémákkal küzdő kérelmezők, valamint a pszichiátriai betegek helyzete (különösen önkárosító, szuicid hajlam esetén). Ezekben az esetekben egyrészt a fogvatartás az egészségi állapot gyors romlását idézheti elő, a mozgáshiány, a bezártságból fakadó súlyos stressz, felerősítheti a meglévő tüneteket, illetve bizonyos állapotok a tapasztalatok szerint könnyen az érintett fogvatartottak stigmatizációjához, kiközösítéséhez vezethetnek.

A Helsinki Bizottság álláspontja szerint azokban az esetekben **nem rendelhető el az őrizet, illetve az nem tartható fenn, ha bebizonyosodik, hogy a Hivatal nem tudja a megfelelő egészségügyi, illetve mentálhigiénés ellátást és támogatást biztosítani** a sérülékeny menedékkérőnek, mert az akár embertelen bánásmódhoz is vezethet, és ezáltal megvalósíthatja többek között az Emberi Jogok Európai Egyezménye 3. cikkének sérelmét is.

#### ➤ **javaslatok:**

1. ***Javasoljuk, hogy az embertelen bánásmód és a súlyos, maradandó egészségromlás elkerülése végett a Hivatal kizárólag különösen indokolt esetben rendelje el a sérülékeny, különleges bánásmódot igénylő kérelmezők őrizetét, ezt is csak az alternatívák gondos mérlegelése után és kizárólag a legszükségesebb ideig, legfeljebb a részletes vizsgálati eljárásban tartott meghallgatásig.***
2. ***Javasoljuk, hogy a Hivatal a Balassagyarmati Községi Szálláshoz hasonlóan minden MÖBEK-ben alkalmazzon pszichológust, csökkentve ezáltal a fogvatartás okozta stressz hosszú távon káros hatásait. Szakértő pszichológus alkalmazása érdemben elősegítheti a sérülékeny menedékkérők és speciális igényeik haladéktalan felismerését is.***

## 6. FÜGGELÉK

### 6.1. Egyedi panaszok

#### **Békéscsabai MÖBEK:**

- *T. B. grúz állampolgár elmondta, hogy a meghallgatáson elmondott bizalmas információt néhány nappal később visszahallotta más kérelmezőtől.*

#### **Debreceni MÖBEK:**

- *R. J. afgán állampolgár elmondta, hogy a látogatást 7-8 nappal megelőzően 6 fegyveres biztonsági őr bántalmazta (ütötte és rugdosta) az orvosi szobával szemben lévő helyiségben. Panaszt nem tett, mert annak eredményességében nem bízott.*
- *R. R. afgán állampolgár elmondta, hogy január 12-én, elfogását követően a határon található rendőrségi előállítóban rendőrök bántalmazták. Panaszt nem tett. Humanitárius tartózkodási engedélyén szereplő fényképén a feltehetőleg verésből származó külsérelmi nyomok (bal szemhéjon, szemöldökön és a szem környékén korábbi sérülés elszíneződött nyoma (haematoma) és egy kb. 5x5 cm-es sebtapasz a bal szemöldökön) egyértelműen láthatók.*
- *A. I. afgán állampolgár elmondta, hogy a fegyveres biztonsági őrök 4 alkalommal bántalmazták, minden alkalommal az orvosi szobában („mert ott nincsen kamera”). Állítása szerint az egészségügyi személyzet egy tagja is végignézte ezt. Állítása szerint panaszt tett, aminek következtében egy egyenruhás rendőr ki is hallgatta. A kihallgatásról nem kapott semmilyen írásos dokumentumot, a vizsgálat további lépéseiről semmilyen információval nem rendelkezett.*

**Nyírbátori MÖBEK:**

- *I. S. magát kísérő nélküli kiskorúnak valló afgán állampolgár elmondta, hogy Iránban korábban szívűtétje volt, és jelezte, hogy szeretné, ha szakorvos vizsgálná meg, mert panaszai vannak, de erre a látogatás időpontjáig nem került sor.*
- *A. S. afgán állampolgár urológiai vizsgálatot szeretett volna azonos nemű orvos közreműködésével, mert elmondása szerint számára nem elfogadható, ha nőnemű orvos kezeli.*

**6.2. A látogatások felsorolása, résztvevők**

<b>Látogatás helyszíne és időpontja:</b>	<b>Látogatáson résztvevő megfigyelők neve:</b>	<b>A megfigyelő által beszélt releváns idegen nyelvek felsorolása:</b>
2014. február 12. Békéscsaba	Bakonyi Anikó	angol, német, orosz
	Dr. Iván Júlia	angol, francia
	Matevžič Gruša	angol, francia, szerb
	Dr. Pucsok Albert	angol, német, orosz
2014. február 20. Debrecen	Gyulai Gábor	angol, francia, olasz, spanyol, portugál
	Mangialardo Benedetta	angol, francia, olasz, spanyol, német, török
	Dr. Pardavi Márta	angol, francia
	Dr. Pucsok Albert	angol, német, orosz
2014. február 26. Nyírbátor	Bakonyi Anikó	angol, német, orosz
	Dr. Iván Júlia	angol, francia
	Matevžič Gruša	angol, francia, szerb
	Mangialardo Benedetta	angol, francia, olasz, spanyol, német, török

\* \* \*